

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 09-09-27786 קדמני הובלות וסחר בע"מ נ' מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

בפני כב' השופט יחיאל ליפשיץ

התובעת: קדמני הובלות וסחר בע"מ

נגד

הנתבעת: מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

כללי

1. בפני תביעה שטרית, וזאת בנוגע לשיק על סך של 55,600 ₪, זמן פירעון 20/4/2009.

השיק נמשך מחשבונה של הנתבעת – מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ (להלן – המושכת), לטובת נפרעת בשם סאנדא בע"מ (להלן – הנפרעת).

הנפרעת הסבה את השיק לתובעת שבפני – קדמני הובלות וסחר בע"מ (להלן – הנעברת); בהמשך, חולל השיק על ידי המושכת ולכן הוגש השיק לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל בתיק שמספרו 02-36862-09-4.

2. המושכת הגישה בקשת רשות להתגונן, במסגרתה העלתה מספר טענות, כשרק לגבי אחת מהן, שתידון להלן, ניתנה רשות להתגונן.

3. טענת ההגנה של המושכת נוגעת לנוסח השיק, בו נכתב בחלק הרלוונטי לענייננו, הכיתוב הבא:

"שלמו ל- סאנדא בע"מ".

יצוין, כי אין על השיק כיתוב כגון: "למוטב בלבד", או כיתוב משלים אחר כגון: "סאנדא בע"מ בלבד" וכיוב'.

עוד יצוין, כי המילה "לפקודת" לא נמחקה מהשיק (היינו, אין מדובר בשיק עליו בו נכתב הכיתוב הבא: "שלמו לפקודת..."), אלא המילה "לפקודת" לא נכתבה במקור.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 09-09-27786 קדמני הובלות וסחר בע"מ נ' מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

4. מכיוון שמדובר בטיעון משפטי, לא נשמעו ראיות וב"כ הצדדים הגישו את סיכומיהם.

2

3

טענות הצדדים, בקצרה

4

5. טענת המושכת הינה פשוטה.

5

6 נטען, כי משום שהמלל לעיל לא כלל את המלים: "שלמו לפקודת . . ."; אלא רק: "שלמו ל . . .

7

", הרי שהשיק במתכונתו זו אינו עביר.

8

9 מושכת השיק הסתמכה בטיעוניה על פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין ציטיאט (ע"א

10 1560/90, משה ציטיאט נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, פ"ד מח (4), 498 ;

11 להלן - עניין ציטיאט) אשר שינה את ההלכות שהיו מקובלות עד אז בדיני שטרות, ועל פיו

12 יש להפסיק וליתן עדיפות לעקרון הסחרות, ובמקום זאת יש ליתן משקל לצפיית האדם

13 הסביר להגבלת העבירות. המושכת אף הפנתה למספר פסקי דין של בתי המשפט השלום

14

אשר דנים במקרים דומים ושתומכים, לשיטתה, בעמדתה.

15

16 6. מנגד, טענה הנעברת כי אין במלל שנכתב בשיק כדי להעיד, ולו ברמז, על כוונה כלשהי

17

להגביל את עבירות או סחרות השיק.

18

19

דיון ומסקנות

20 7. אין מחלוקת, כי בעבר – עובר לפרשת ציטיאט, היתה התביעה מתקבלת.

21

22 כך, לדוגמה, נקבע בעניין הירש (ע"א 467/59 הירש נ' זוננבלוק, פ"ד יד' 502). באותו עניין,

23

נרשם: "שלמו לה' . . . או לפקודתו". משום כך נטען, בין היתר, כי מחיקת המלים לעיל

24

מונעת את עבירותו.

25

26 בית המשפט ציין, בין היתר, כי: "המלים 'או לפקודתו' המודפסות בדרך כלל על טופס של

27

שיק היו מיותרות נוכח סעיף 7 (ד) לפקודת השטרות הנ"ל. כאשר מחק המערער את

28

המיותר לא עשה דבר. מאחר שחתם על מסמך שהיה מטבעו סחיר, היה עליו לעשות דבר

29

נוסף כדי ליטול מהמסמך את סחרותו, ולאסור ברורות על העברת השיק לאחר, כגון על ידי

30

כתיבת המלים 'למשה שפירא בלבד' או 'לא לפקודתו'. את הדבר הנוסף המערער לא עשה.

31

ומן הראוי וכבד את החתימה שחתם על מסמך סחיר".

32

33 גם בעניין אינגלברג (ע"א 24/67, אינגלברג נ' זיכרברוד, פ"ד כא' (2) 33) נדון עניין דומה.

34

באותו עניין, דובר בשיקים עליהם נכתב הכיתוב הבא: "לפקודת ה' בוקסער פלד"

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 27786-09-09 קדמני הובלות וסחר בע"מ נ' מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

- 1 (בוקשתתר בכתב יד – י.ל.). המערערים, שמשכו את השיק, טענו כי עקב המילה "בלבד",
- 2 לא היו השטרות ניתנים לסיחור ולהעברה.
- 3
- 4 טענתם זו נדחתה, וכך ציין בהמ"ש: "על פי ההגדרה שבסעיף 3 (א) לפקודת השטרות,
- 5 שטר יכול שיהא בר פרעון לאדם פלוני או לפקודתו, או למוכ"ז. . . . סעיף 7 (ה) לפקודה
- 6 (בא – י.ל.). ומורה, שהברירה בידי פלוני לדרוש בעצמו את התשלום או לסחר את השטר. .
- 7 "(עמ' 35, מול האותיות א'–ב'), ובהמשך נכתב: "אם אמנם התכוונו המערערים לכך
- 8 שבוקשתתר לא יעביר את השטרות לאחר – וכאמור, הדבר אינו נמנע – נכשלו בכך שלא
- 9 נתנו כוונתם ביטוי נאות כמצוות הלכות השטרות; מקום שדבריו של כותב השטרות
- 10 משתמעם לכאן ולכאן – כותב השטרות חייב" (עמ' 36, מול האות א').
- 11
- 12 8. טוענת המושכת בענייננו, כי מאז שנתנו פסקי הדין לעיל, ניתן פסק הדין בעניין ציטיאט
- 13 ששינה את ההלכה הנוגעת גם לענייננו.
- 14
- 15 אין מחלוקת, כי פרשת ציטיאט היתה אבן דרך בדיני שטרות, אולם איני סבור כי היא
- 16 אמורה לשנות את הדין בעניין ספציפי זה.
- 17
- 18 נזכיר, כי בעניין ציטיאט נדון שיק שבצדו הימני תחתון נרשם הכיתוב: "למסמך בלבד"
- 19 (בכתב יד – י.ל.); וכן הודפסה בו המילה: "לפקודת", שלא נמחקה. השיק הוסב לבנק
- 20 כבטוחה לאשראי, והאחרון (לאחר שחולל) הגיש תביעה. טען המושך, כי הנפרע לא היה
- 21 רשאי להסבו משום הכיתוב: "למסמך בלבד".
- 22
- 23 באותו עניין נקבע, בקצרה, כי בהתנגשות הכיתובים: "למסמך בלבד", אל
- 24 מול: "לפקודת", גובר הראשון, ולכן השטר לא יהיה עביר. בין נימוקי פסק הדין, ניתן משקל
- 25 משמעותי למילוי הציפיות הסבירות של הצדדים. עוד נקבע, כי ציפיותו הסבירה של מושך
- 26 השיק באותו מקרה היתה להגביל את עבירותו ולכן רשם, בכתב יד, את המילים: "למסמך
- 27 בלבד".
- 28
- 29 עוד מקרה הראוי לציון, הוא זה שנדון במסגרת ע"א 6909/00, בנק דיסקונט לישראל בע"מ
- 30 נ' קבוצת אריה יצחקי בע"מ, פ"ד נה (4) 83 (להלן – עניין יצחקי). באותו מקרה, נדונו
- 31 שיקים אשר מחד, בחלק המודפס נרשם: "שלמו לפקודת . . ."; ומנגד, הודפס על פני
- 32 השיקים, בין שני קווים, הכיתוב "למוטב בלבד". גם באותו עניין, בדומה לעניין ציטיאט,
- 33 בהמ"ש קיבל את עמדת המושך ופסק כי הכיתוב: "למוטב בלבד" שלל את עבירות השיקים.
- 34

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 09-09-27786 קדמני הובלות וסחר בע"מ נ' מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

9. האם מעניין ציטיאט ומעניין יצחקי, ניתן להסיק את שמבקשת המושכת, היינו שנשללה
עבירות השיק שבעניינו ? תשובתי שלילית.
- כפי שהוצג לעיל, נסיבות אותם מקרים היו שונים. בשני המקרים היו כיתובים סותרים על
פני השיקים, שאחד מהם היה מפורש וחד משמעי – "למוטב בלבד".
- בשיק שבפני בתיק זה, אין כיתובים סותרים; קל וחומר, שאין על פני השיק כיתוב כגון
"למוטב בלבד".
- המושכת מבקשת להסיק מאי כיתוב המילה "לפקודת" (כך הוזמן השיק מהבנק) כי לא
היתה לה כוונה שהוא יהיה עביר.
- איני יכול לקבל עמדה זו, שכן פרט להיעדר כיתוב זה, לא גילתה המושכת בכל אופן אחר את
דעתה – הנטענת כיום – כי כוונתה היתה שהשיק לא יהיה עביר.
- המושכת לא טרחה לעשות זאת - לא על ידי כיתוב "למוטב בלבד", ולא על ידי כיתוב אחר
כגון "לנפרע בלבד", וכיוב'.
- יוזכר, כי מדובר בצדדים רחוקים, ולכן די לנו לפנות לשיק עצמו ואין לפנות לנסיבות
חיצוניות לשטר (ר' בנדון עניין ציטיאט, וכן ר' את עניין יצחקי עמ' 87 מול האות א').
- זאת ועוד, להעדר הכיתוב (במקור) של: "לפקודת", אין משמעות מלכתחילה, שהרי לאור
הוראותיה הברורות של פקודת השטרות כיתוב זה היה מיותר. וכך צוין, בהקשר זה, בעניין
יצחקי: ". אין לשכוח כי הדיבור "לפקודת" הוא דיבור מיותר – שכן הדין קובע ששיק
הוא "לפקודה" (סעיף 7 לפקודת השטרות [נוסח חדש] – המופיע כעניין שבשיגרה בכל
השיקים. ראו ע"א 467/59 הירש נ' זוננבליק [6], בעמ' 504). הבנקים, שמדפיסים את
טופסי השיק, לא למדו לקח וממשיכים להשתמש בדיבור זה ("לפקודה") בלא כל צורך,
ותוך גרימת בעיות פרשנות והתדיינות מיותרת. יש לקוות כי ביום מן הימים ישמעו לדעת
יועציהם המשפטיים ומחקו תוספת מיותרת זו."
- והנה, נשמעו, כך דומה, הבנקים (או לפחות חלקם) להמלצת פסק הדין לעיל והכיתוב
"לפקודה" אינו מופיע (לפחות בשיק שבפני).
- משכך, אין מדובר במחיקה אקטיבית שנעשתה על ידי המושך (סיטואציה, הנדונה בספרו
של לרנר, מהדורה שניה, עמ' 192; וכן נדונה בת"א (שלום י-ם) 5101/01, בנק מרכנתיל
בע"מ מ' דהן, ניתן בתאריך 1/3/2004) אלא באי כיתוב שהוא במקור.

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 09-09-27786 קדמני הובלות וסחר בע"מ נ' מיטבים אחזקות ופיקוח בע"מ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

מדובר אם כן, בשיק רגיל לכל דבר ועניין, ובכלל זה הינו עביר.

זאת ועוד, כיום יכול כל בעל חשבון בנק להזמין שיקים משורטטים ועליהם הכיתוב
:"למוטב בלבד". ולא רק זאת, אלא על השיקים מצוין באופן מודגש, כי אין לבצע בהם כל
שינוי לאחר שנכתבו, למעט שינוי תאריך או סכום. הוראה זו אינה מאפשרת לבטל את
הכיתוב "למוטב בלבד".

המושכת בחרה שלא למשוך שיק שכזה (עם הכיתובים שצוינו בפסקה לעיל), שהינם בימינו
שיקים סטנדרטיים לחלוטין, ולכן – בנוסחו של כ"י השופט זוסמן בפסק דין הירש משנת
1959 שהוזכר לעיל - מן הראוי שיכבדו את החתימה שחתמו על מסמך סחיר.

10. סוף דבר, אני מורה על קבלת התביעה.

ההליכים בתיק ההוצאה לפועל שהוזכר לעיל - יימשכו.

אני מחייב את המושכת – הנתבעת, בשכר טרחת עו"ד והוצאות בסכום של 8,000 ₪.
בנוסף, תישא הנתבעת בהוצאות בסך 2,000 ₪, שנפסקו בהחלטת כ"י הרשם זיתוני מתאריך
10/2/2010.

הסכומים לעיל ישולמו תוך 30 יום, שאם לא כן, ישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

11. לשלוח לצדדים.

ניתן היום, כ"א שבט תשע"א, 26 ינואר 2011, בהעדר הצדדים.

יחיאל ליפשיץ, שופט